

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний
університет**

**ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

(Київ, 19 жовтня 2021 року)

Київ 2021

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

УДК 339.9 :330.341

Г 54

**Глобалізаційні виклики розвитку національних
Г 54 економік : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф.**
(Київ, 19 жовтня 2021 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. –
Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – 584 с. – Укр. та
англ. мовами.

ISBN 978-966-918-019-3

DOI: <http://doi.org/10.31617/k.knute.2021-10-19>

У збірнику висвітлено актуальні питання захисту національних економічних інтересів, забезпечення стійкості національної економіки до сучасних загроз, розвиток внутрішнього ринку, формування та забезпечення ефективності механізмів і інститутів розвитку національної економіки в умовах глобальних ринкових трансформацій. Значну увагу приділено правовому регулюванню торговельно-економічних відносин, стратегічним векторам розвитку національних економік, питанням формування та реалізації фінансової політики, бюджетно-податкового регулювання, обліку та аудиту в умовах глобалізації економічних відносин. Науковий і практичний інтерес викликають питання розвитку туристичного, готельного та ресторанного бізнесу у пост-пандемічний період. Узагальнено погляди науковців щодо забезпечення інформаційної безпеки економічних систем, цифрової трансформації малого та середнього бізнесу, європейським цінностям глобального економічного простору.

У збірнику знайдуть корисну інформацію для подальших наукових досліджень практичні рекомендації щодо розвитку національних економік в умовах глобалізаційних викликів фахівці різних галузей економіки, державні службовці, наукові та науково-педагогічні працівники, здобувачі ступеня вищої освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК 339.9 :330.341

Редакційна колегія: А. А. Мазаракі, відп. ред., д-р екон. наук, проф.; Н. В. Притульська, д-р техн. наук, проф.; С. В. Мельниченко, д-р екон. наук, проф.; В. М. Сай, канд. екон. наук, доц.; Н. І. Ведмідь, д-р екон. наук, проф.; Ю. А. Гончарова, канд. юрид. наук, доц.; Т. В. Канєва, канд. екон. наук, доц.; О. І. Міняйло, канд. екон. наук, доц.; В. А. Осика, д-р техн. наук, проф.; О. А. Харченко, канд. техн. наук, доц.

ISBN 978-966-918-019-3

© Київський національний торговельно-
економічний університет, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	20
-----------------	----

СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

<i>Бохан А. В.</i> СТРАТЕГІЇ МІЖНАРОДНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПЕРЕГОВОРІВ	21
---	----

<i>Герасименко А. Г.</i> ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ МОНОПОЛІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ПЛАТФОРМ	24
--	----

<i>Губицький Л. В., Мельник Г. М.</i> ПІВНІЧНИЙ ПОТІК – 2: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ АБО / ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ПРОЄКТ	27
---	----

<i>Гуляєва Н. М., Бідюк А. М.</i> ФОРС-МАЖОРНІ КОРИГУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ МОДЕЛІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО	31
---	----

<i>Заварзін О. О.</i> СТРАТЕГІЇ ДИЗАЙНУ ЯК ЧИННИК СТАЛОЇ ЕКОНОМІКИ	34
---	----

<i>Калініченко О. М., Бай С. І.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	37
---	----

<i>Кондратюк О. І.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	40
---	----

<i>Кудирко Л. П., Синюченко А. М.</i> ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ В РЕГУЛЯТОРНИХ СТРАТЕГІЯХ ОБМЕЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ПРЕКАРИЗАЦІЇ	43
--	----

<i>Кушнарєнко Н. П.</i> ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ.....	46
---	----

5. Smith S. Lindemann E. Spotlight on online platforms and digital advertising as CMA calls for a new pro-competition regulation regime. Entertainment Law Review. 2020 Vol. 31. Issue 8. P. 279–281.

6. Шкіль Л. Ринок інтернет-реклами в Україні виріс до 13,5 млрд грн. Найголовніше з дослідження ІнаУ. ADSIDER. URL: <https://adsider.com/ua/rynok-internet-reklamy-v-ukraini-vyris-do-13-5-mlrd-hrn-nayholovnishe-z-doslidzhennia-inau/>

7. Дубінський І. Дослідження інтернет-аудиторії. Інтернет Асоціація України URL: <https://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoryi>

Губицький Л.В.,

д-р іст. наук, доц.,

Київський національний торговельно-економічний університет

Мельник Г. М.,

канд. іст. наук, доц.,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ПІВНІЧНИЙ ПОТІК – 2: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ АБО / ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ПРОЄКТ

Завершення будівництва газогону «Північний потік – 2» стало потужним економічним та політичним викликом перед Європейським Союзом, Сполученими Штатами Америки, країнами Центрально-Східної Європи та Україною.

Німецька сторона заявила про завершення вказаного газогону наприкінці серпня 2021 р., натомість російська компанія «Газпром» вказала дату 10 вересня 2021 р. Вузол проблем актуалізованих у зв'язку із завершенням будівництва газогону Північний Потік 2 (Nord Stream 2) викрив некоректність початкового прогнозу (на 2015 р.), який передбачав збільшення імпорту газу з Російської Федерації на 200 млрд. куб. м. до 2030 р. та ймовірне падіння ціни на цю сировину. Однак з 2015 по 2020 рр. експорт російського газу знижувався. Восени 2021 р. європейці стали свідками стрибка цін на російський природний газ більш, ніж до 960 дол. за 1 тис. куб. м.

В основі позиції Росії лежить стратегія Є.Примакова. Природний газ та засоби його доставки розглядаються не лише як економічні важелі безпосередньої взаємодії із споживачем, але й як геоекономічний та геополітичний проект націлений на накидання політичної волі політичним та економічним елітам євроспільноти.

Маніпуляції із скороченням постачання газу для європейських споживачів, що викликали дефіцит газу та стрімке зростання цін на енергоресурс у вересні 2021 р. російською стороною розглядалися як достатній засіб для тиску на судову систему Німеччини та Європейського Союзу, що мали сертифікувати газогін Північний потік – 2. Монополізм Москви на ринку газу посилює ризики для проходження зимового сезону у всіх європейських контрагентів.

Офіційна позиція Берліну у питанні ПП – 2 схильна враховувати інтереси великого німецького бізнесу, пов'язаного із багатомільярдними газовими проектами, який уникає відповідальності за дефіцит безпеки, поширюваного РФ.

Євроспільнота усвідомлювала ризики від будівництва російського газогону дном Балтійського моря. Так, у червні 2021 р. єврокомісар з питань енергетики Кадрі Сімсон заявила, що «Північний потік-2» не виконує функцію диверсифікації постачання газу, ЄС не підтримує реалізацію цього проекту» [2]. Позиція ЄС базується на запобіганні кліматичним змінам та врахуванні європейського законодавства щодо корпоративного управління в сфері торгівлі природним газом на принципах анбалдінгу (відокремлення транспортування від видобутку і постачання). В рамках реалізації програми Європейський зелений курс (ЄЗК), ЄС прийняв нові кліматичні цілі, які до 2030 р. передбачають скорочення викидів вуглекислого газу на 55 відсотків у порівнянні з 1990 р. Досягненню вказаних цілей також сприятиме запровадження в Європі податку на вуглецеві викиди. За даними ОЕСР найбільше може постраждати економіка РФ, яка істотно залежить від поставок в ЄС. 42% усього експорту цієї країни за кордон припадає на Європу. А якщо врахувати, що російський вуглецевомісний експорт до ЄС становить 150-200 мільйонів тонн щорічно всіх товарів і послуг, то втрати російських експортерів насамперед нафтогазової промисловості, металургійних та гірничодобувних компаній можуть становити загалом 3-4,8 мільярда доларів [1]. З 2021 р. в Німеччині запроваджено вуглецевий податок у розмірі 25 євро за 1 тону вуглецевих викидів. Тобто, російський газовий експорт опосередковано фінансуватиме кліматичні цілі Європи, у тому числі в Німеччині. У зв'язку із запровадженням у дію у вересні 2009 р. Третього енергетичного пакету з'явилися передумови для покращення міжнародної торгівлі та доступу до диверсифікованих джерел природного газу. Саме тому європейське законодавство дозволяє одному оператору на газовому ринку постачати не більше 50% обсягів, а це у випадку з Північним потоком – 1 та Північним

поток – 2 може забезпечити російському Газпрому можливість транспортувати не більше 65 млрд. куб. газу.

Позиція Сполучених Штатів Америки у розглядуваній проблемі зазнала змін, коли у травні 2021 р. Президент США Дж. Байден заявив про зняття санкцій проти російського проекту ПП2. 21 липня 2021 р. американська сторона разом із офіційним Берліном заявили, що Москва має до 1 вересня 2021 р. розпочати переговори з Україною щодо продовження транзиту газу після 2024 р.

Країни Центрально-Східної Європи, особливо балтійські держави та Польща, зайняли негативну позицію щодо будівництва та запуску Північного потоку 2. Міністр закордонних справ Польщі З. Рау 10 вересня 2021 р. на зустрічі з міністрами закордонних справ Німеччини і Франції у німецькому Ваймері у рамках святкування 30-річчя створення Веймарського трикутника заявив : «що попри завершення будівництва газопроводу Північний потік 2, польські політичні сили та громадська думка у країні не змінили своїх поглядів і продовжують негативно ставитися до цієї інвестиції. Він підкреслив, що зараз потрібно нейтралізувати ризики, пов'язані з введенням трубопроводу в експлуатацію» [7]. Президент Литви Г. Науседа у серпні 2021 р. заявив, що «Північний потік-2» робить Європейський союз ще залежнішим від російського газу і є не так комерційним, як геополітичним проектом [6].

Позиція України. Газогін Північний Потік – 2 – геополітична зброя Кремля (Президент України В.Зеленський) [5]. У вересні 2021 р. очільник України доручив створити робочу групу із мінімізації ризиків та наслідків через запуск ПП2. Л.Зеркаль впевнена, що «умовою достатньою для забезпечення безпеки України є включення нашої країни в одну європейську «групу ризику» з Німеччиною, Словаччиною та Польщею» [3]. Транзит російського газу на даний момент залишається одним із запобіжників ризику розв'язання широкомасштабної війни Російської Федерації проти України. У зв'язку із відмовою РФ розпочати перемовини з Україною щодо транзиту газу після 2024 р., офіційний Київ, за підтримки Вашингтона та Берліна, отримав можливість поєднати питання звільнення Криму та ОРДЛО від російських військ та сертифікації Північного потоку 2.

На думку В.В. Зінченко, дуально-трансформаційному явищу глобалізації властивий перманентний стан динамічної рівноваги. Глобалізації притаманні одночасно процеси інтеграції, уніфікації, інтернаціоналізації, експансії, так і – регіоналізації, деглобалізації,

альтерглобалізації тощо [4]. Економічні вигоди ПП2 вчергове підтвердили динаміку глобалізаційних процесів, а регіоналізація торговельних комунікацій зумовили політичні ризики на європейському континенті.

Висновки

Розв'язання проблеми сертифікації та функціонування газогону Північний потік – 2 лежить не лише в площині національного та міжнародного права, але й в сфері міжнародної безпеки. Міжнародна спільнота має запобігти повторенню ситуації напередодні вторгнення німецьких військ до СРСР в 1941 р., коли Й.Сталін (за влучним висловом Л.Троцького) виявився інтендантом Гітлером. Неврахування перспектив реалізації стратегії Примакова посилює небезпеку дезінтеграції Європейського Союзу та України.

Список використаних джерел

1. Вуглецевий податок ЄС, що спонукатиме до інноваційного розвитку // Електронний ресурс: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vuglecevij-podatok-yes-sho-sponukatime-do-innovaci/>
2. Євросоюз не підтримує будівництво Nord Stream 2 – єврокомісарка // Електронний ресурс: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3256983-evrosouz-ne-pidtrimue-budivnictvo-nord-stream-2-evrokomisarka.html>
3. Зеркаль Л. Україна може зберегти транзит при «Північному потоці-2» // Електронний ресурс: <https://kurs.com.ua/ua/novost/549711-ukraina-mozhet-sohranit-tranzit-pri-severnom-potoke-2?source=ukrnet>
4. Зінченко В.В. Глобалізація і глобалістика. Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – 428 с. – С.5.
5. Зустріч Меркель і Зеленського: про Донбас без прогресу, про газ – суперечливо. 22 серпня 2021 р. Електронний ресурс: <https://www.bbc.com/ukrainian/58297534>
6. Науседа Г. Nord Stream 2 збільшить залежність Євросоюзу від газу РФ // Електронний ресурс: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3302061-nord-stream-2-zbilsit-zaleznist-evrosouzu-vid-gazu-rf-nauseda.html>
7. Ризики від введення Nord Stream 2 треба нейтралізувати – глава МЗС Польщі // Електронний ресурс: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3313786-riziki-vid-vvedenna-nord-stream-2-treba-nejtralizuvati-glava-mzs-polsi.html>